

Sygn. akt IV CNP 53/16

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M.J.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia

Sądu Rejonowego w L.

z dnia 16 maja 2002 r., sygn. akt III Nsm .../02,

w sprawie z wniosku M.J.

o przysposobienie A.S.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 lutego 2017 r.,

- 1) odrzuca wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi;**
- 2) odrzuca skargę.**

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 16 maja 2002 r. Sąd Rejonowy w L., w uwzględnieniu wniosku M.J., orzekł o całkowitym przysposobieniu przez niego małoletniego A.S. urodzonego w dniu 10 marca 1998 r. we Lwowie, który jest synem żony wnioskodawcy S. J. oraz stwierdził, że przysposobienie wywołuje skutki przewidziane w art. 121 k.r.o. oraz art. 117 Kodeksu małżeńskiego i rodzinnego Ukrainy.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem tego postanowienia z dnia 21 czerwca 2016 r. wnioskodawca zarzucił, że jest ono niezgodne z art. 30 pkt 2 umowy między Ukrainą i Rzeczpospolitą Polską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 24 maja 1993 r. oraz art. 199 Kodeksu rodzinnego Ukrainy. Podał także, że przez wydanie tego orzeczenia doszło do wyrządzenia mu szkody. Domagał się również przywrócenia terminu do wniesienia skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, po jej wprowadzeniu do porządku prawnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 13, poz. 98), z dniem 6 lutego 2005 r., przysługiwała od orzeczeń, które stały się prawomocne, począwszy od dnia 1 września 2004 r., stosownie do art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692 ze zm.). Jednolicie przyjmowano w orzecznictwie, że z dniem 1 września 2004 r. wszedł w życie art. 417<sup>1</sup> k.c., który w § 2 przewiduje odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez wydanie prawomocnego orzeczenia, a dochodzenie jej naprawienia uzależnione zostało od stwierdzenia we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem. Takie postępowanie, w odniesieniu do orzeczeń sądowych, przewidywały przepisy regulujące skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2005 r., III BZP 1/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 78 oraz postanowienie z dnia 12 lipca 2005 r., I CNP 1/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 15).

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 8 grudnia 2009 r., SK 34/08 (OTK-A2009, nr 11, poz. 165) stwierdził, że art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. w zakresie, w jakim wyłącza skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia sądu, wyrządzającego szkodę, które stało się prawomocne po dniu wejścia w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jest niezgodny z art. 77 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Konsekwencją tego wyroku było uchwalenie ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037). Przepis art. 417<sup>1</sup> § 2 k.c. otrzymał nowe brzmienie - jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Zgodnie z art. 4 ust. 1, przepis art. 417<sup>1</sup> § 2 Kodeksu cywilnego w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą ma zastosowanie do orzeczeń, które uprawomocniły się w okresie od dnia 17 października 1997 r. Ustęp 3 tego przepisu przewiduje, że od orzeczeń, które uprawomocniły się w okresie od dnia 17 października 1997 r. do dnia 1 września 2004 r., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia może być wniesiona w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Oznacza to, że skarga objęta art. 424<sup>1</sup> i następne k.p.c. przysługuje od wyroków (postanowień co do istoty sprawy), które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r., czyli po wejściu w życie Konstytucji, z tym że jeżeli do uprawomocnienia doszło przed 1 września 2004 r., to skarga mogła być wniesiona w ciągu dwóch lat od dnia 25 września 2010 r. (data wejścia w życie ustawy z dnia 22 lipca 2010 r.), do 24 września 2012 r. Natomiast od wyroków, które uprawomocniły się po dniu 1 września 2004 r. skargę można wnieść w terminie dwóch lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Termin do wniesienia skargi ma charakter terminu zawitego prawa materialnego oraz cechy terminu procesowego. Niedopełnienie w przewidzianym terminie obowiązku uzyskania stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem, od

którego została uzależniona możliwość dochodzenia wyrównania szkody na gruncie art. 417<sup>1</sup> § 2 k.c., stanowi przyczynę wyłączającą skuteczne dochodzenie odszkodowania. Nie może być bowiem zrealizowany podstawowy cel skargi polegający na zainicjowaniu postępowania mającego doprowadzić do potwierdzenia jednej z przesłanek odpowiedzialności państwa za działalność judykacyjną - niezgodności z prawem prawomocnego wyroku (art. 417<sup>1</sup> § 2 k.c.).

Procesowe znaczenie tego terminu polega na wyznaczeniu okresu, w którym skarga może być wniesiona, a niedochowanie go powoduje jej odrzucenie, stosownie do art. 424<sup>8</sup> § 1 k.p.c. Nadrzędna doniosłość istoty materialnoprawnej terminu, związanej z prekluzją, wyklucza możliwość przywrócenia go na podstawie art. 168 i następne k.p.c. Jednolite stanowisko w tej kwestii zostało wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. postanowienia z dnia 15 czerwca 2007 r., I CNP 28/07, OSNC-ZD 2008, nr C, poz. 61; z dnia 10 czerwca 2011 r., IV CNP 25/11; z dnia 14 czerwca 2010 r., III CNP 18/10, LEX nr 1375394 i z dnia 7 października 2011 r., I CNP 30/11; z dnia 12 października 2012 r., III CNP 17/12; z dnia 20 grudnia 2013 r., V CNP 11/13, niepublikowane), które podziela także skład Sądu rozpoznający skargę.

Kwestionowane przez skarżącego orzeczenie uprawomocniło się z dniem 7 czerwca 2002 r., czyli przed dniem 1 września 2004 r., a zatem dwuletni termin do wniesienia skargi upłynął najpóźniej w dniu 25 września 2012 r. Złożenie jej w dniu 21 czerwca 2016 r. wskazuje, że czynność ta została podjęta po upływie terminu.

Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi należało odrzucić na podstawie art. 171 k.p.c. Odrzuceniu podlegała także skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego postanowienia, zgodnie z art. 424<sup>8</sup> § 1 k.p.c.

aj

kc